

O B S A H.

Úvod.

- I. Hlavní zásady Kirějevského. —* 1. Jak tuto studii o K. upravití. 2. Podstatný rozdíl osvěty západní a ruské (předpetrovské): protiva katolicismu, protestantismu a pravoslavi: racionalism na západě, víra v Rusku. Stát, hospodářství a zákony v Rusku a na západě. Úkol moderního člověka. 3. Tento úkol zároveň úkolem filosofie. 4. Psychologická analyse západní osvěty a filosofie: racionalism západní a prýšticí z něho nespokojenost se životem. 5. Jak na západě a v Rusku této nespokojenosti unikali. 6. Kritika osnovných názorů Kirějevského. Zjevení a poznání. Zjevení dle učení církve pravoslavné. 7. Kirějevský i dogmaticky i historicky nedostatečně rozebral církevní učení. 8. Zjevení a poznání — mystické zření a logické poznávání. O mystice vůbec. Náboženský a národní typ mysticismu: mystika slovanská. 9. Kritika mystické theorie Kirějevského. Mystika, nadšení a lhostejnost: Plato, Aristoteles. Pravý smysl mystiky, její poměrná oprávněnost. 10. Rozum naproti mystice: posuzovačnost, racionalism. Jen učení pravoslavné církve chrání prý před posuzovačností. Působení racionalismu na metodu, umění, mravnost, na politickou a sociální organizaci vůbec. Rozervanost doby a její pravý význam. 11. Společenské síly hlavní: církev, stát, vzdělanost. Společenský úkol filosofie. 12. Společenské síly vedlejší: národnost, přírodní vlivy. 13. Kirějevského theorie vývoje. Boj pravoslavi s filosofickým racionalismem. Usmíření lidstva v pravoslavi. 14. Kirějevský a jeho doba: slavjanofilství, romantism, konservatism. Slavjanofilství filosofickým pokusem. Slovanská otázka.
- II. Kirějevský o charakteru a vývoji západní osvěty. —* 15. Jak uspořádati další části této studie. Plán této II. části. 16. Historický úkol řecké filosofie. Aristotelism. 17. V čem Kirějevský nesprávně posuzuje řeckou filosofii: mravní hodnota řecké filosofie; platonism vedle aristotelismu. V čem hodnota a nedostatek aristotelismu a řecké filosofie vůbec jsou založeny. 18. Zjevení křesťanského náboženství. Křesťanství a filosofie: pravá křesťanská filosofie. Scholastika a

II

moderní racionalism a jejich poměr k racionalismu řeckému. 19. Řecká osvěta doplněna osvětou římskou. Podstata římské osvěty: vnější posoudivost a formálnost, egoism a panovačnost. 20. Do které míry Kirějevský správně posuzuje římskou osvětu. Římský a řecký charakter a jejich poměr ke křesťanství. (Slované a křesťanství). Vojenský duch Řeků. 21. Kultury národní a kultura křesťanská. Vselidskost. Kultura západní není národní. Obtíže této theorie. 22. Jak veliký rozkol vznikl: římský národní charakter zprotivil se obecné církvi. Podstata římské církve: hlavní učení, jimiž se liší od východní. (Učení o trojici; primát papežův; směšování duchovní a světské moci; učení o očistci). 23. Kirějevského výklad rozkolu nedostatečný. Zjevení a filosofie, theologie a racionalism. Racionalism v pravoslavi, katolicismu, protestantismu. Stupeň racionalismu není spolehlivým měřítkem církvi. 24. Pojem logické a sociální autority a její typy v katolicismu, pravoslavi a protestantismu. Usmíření všech tří církvi: základ a cíl slovanské otázky. 25. Arabská vzdělanost sesiluje směr římské osvěty. 26. Kirějevský o scholastice jako orgánu středověké osvěty. 27. Kritika jeho názorů. Podstata scholastiky: platonism a aristotelism na západě a východě. V čem tkví chyba scholastiky. Scholastika středověká a moderní. 28. Středověký stát a společenský život vůbec. (Feudalism [rytířství], občanské právo [recepce římského práva], společenské převraty a strannictví). 29. Nová doba: reformace a moderní filosofie jakožto vývoj scholastického racionalismu a nevěry. Trojí stadium moderního vývoje. 30. Vznik reformace z katolicismu. Husitství, České Bratrství a pravoslavi: reformace není obnovováním pravoslavi. Německá reformace Luthrova. Katolicism a protestantism. 31. Kirějevský protestantismu nerozumí. Pokud Kirějevský sám přijal protestanský princip subjektivismu. Učení jeho nesrovnává se s učením pravoslavné církve. 32. Vývoj nejnovější doby hlavně vývojem racionální filosofie. Proč je filosofie pouze protestantská. Filosofie u národů katolických: Francie. Románský a germánský typ filosofie; Hegel dovršením a zakončením obou. Evropa, západ, sjednocena abstraktním racionalismem. 33. Kirějevský nerozumí intelektuálně moderní filosofii. Moderní filosofie a speciální vědy. 34. Některé úsudky Kirějevského o hlavních filosofech nového věku: Descartes, Spinoza, Leibniz, Hume, Kant, Fichte, Schelling, Hegel. 35. Heglovou dialektikou západ vrátil se ku pohanství — k aristotelismu. Schelling poznal nedostatečnost filosofie. Návrat západu ku pravoslavi. 36. Facit racionalistického vývoje západu: pessimism.

III. Kirějevský o charakteru a vývoji východní osvěty. — 37. Pravoslavi jakožto zdravý základ východní osvěty. Čím východní člověk se liší od západního. Kritika: stationárnost východní církve. Prýstící z ní slabost východu Kirějevský sám uznává. 38. Východ má pravou filosofii křesťanskou. Stationárnost východní filosofie. 39. Cařihrad

a Řím: zdali východní vzdělanost středověká předčí západní? 40. Byzantijský stát a jeho neblahý vliv na křesťanský mrav a na filosofii. 41. Neblahé následky schismata pro východ.

IV. Kirějevský o charakteru a vývoji staroruské osvěty. — 42. Kirějevského metoda při studiu staroruské osvěty: mužik představitelem před-petrovského bytu národního. Kirějevský a Tolstoj. 43. Pravoslavi starého Ruska a staroruská osvěta. 44. Novější názory o středním věku vůbec. Slavjanofilové o středním věku v Rusku: Kirějevský, Chomjakov; Bestužev-Rjumin. Vzdělanost a náboženství na staré Rusi. 45. Proč Rusové a Slované vůbec jsou národem vyvoleným? Rusové a Slované jediná mají pravé křesťanství a pravou osvětu křesťanskou. „Ruský“ a „pravoslavný“ Kirějevskému jsou synonyma. (Západní Slované). 46. Slavjanofilství, jakožto směr pravoslavno-slovanský, není panslavismem. 47. Poměr církve a státu, duchovní a světské moci na Rusi a na západě. 48. Vznik ruského státu: západní feudalism a ruská obščina. Vznik ruského státu bojem. Krevní promíšení ruského národa. (Bojovnost Slovanů). Obščina a feudalism. 49. Ruské právo a zákony. Nejednotnost nového i starého práva ruského. Právní přístipkářství nové doby. Obyčejové a psané právo. 50. Vlastnictví půdy: osoba a majetek na západě a na Rusi. Idealisace obščiny. 51. Ruský rodinný život. Postavení ženy: emancipace ženského pohlaví. Homunculus a Novomalthusiáni. Francie a Rusko. Rodinný patriarchalism na Rusi. 52. Ruská prostota a západní luxus a komfort. Politická oekonomie. H. Lecky o naší době. 53. Umění na západě. Závěrečný soud Kirějevského o západním a ruském člověku.

V. Kirějevský o Petrově reformě. — 54. Vznik ruského formalismu: proč v pravoslavné osvětě litera zabila ducha. Petrova reforma reakcí proti formalismu. 55. Historická příprava Petra Velikého. 56. Význam Petrových reform. Úsilí Petrovo jest po výtce praktické, ne theoretické. Tolstého apotheosa práce. Rus prý jen nápodobuje. Logickost moderního vývoje Ruska. 57. Petrova reforma mravů a církve. Jak mohla světská moc reformovati církve? Neurčenost duchovní autority v církvi ruské a vyplývající z toho moc vladařova ve věcech církevních. Vliv katolicismu a protestantismu. Petrovy reformy vznikly z ducha protestantského. Duch ten sesilují následníci a hlavně následnice Petrovy a proticírkevní racionalism francouzský. Proč ruská církve v papežství vidí svého nejmocnějšího odpůrce, nikoli v protestantství. Pravoslavi a česká reformace (Husitství a Bratrství). 58. Následky Petrovy reformy. Její potřeba, její revolučnost a vněšnost. Její nedostatek mravnosti. Rozdvojenost Ruska: Pravoslavi — mužik, — racionalism — intelligent. 59. Tato rozdvojenost je v celém křesťanském světě. Polovičatost: skepse, nihilism, pessimism, sebevražda. 60. Česká otázka: rozdvojenost a polovičatost česká.

VI. Ruská otázka dle Kirějevského. — 61. Otázka ruská jest otázkou křesťanstva, všeho člověčenstva: návrat ku pravoslavi jediným a hlavním úkolem historickým. 62. Smír víry a filosofie. Návrat ke křesťanské filosofii pravoslavných Otců církevních. Návrat ten nemá státi se ve všem a šmahem. 63. Historický úkol Ruska: zbudování samostatné filosofie a osvěty ruské = slavjanofilství. Návrat k staroruské osvětě a smír intelligenta s mužikem. 64. Historický úkol Ruska: slavjanofilství spasí netoliko ruský národ, ale i západ, člověčenstvo. Slavjanofilstvím křesťanství zvítězí po druhé nad racionalismem, schisma se odčiní, historický vývoj se dovrší.

VII. Vývoj slavjanofilství. — 65. Kirějevský v celku nevymýká se názorům doby. Počátek XIX. stol. charakterisován konservativním směrem, čelícím revolučnímu racionalismu. Konservatism u katolických národů. Sesílení katolicismu vůbec. Konservativní hnutí u národů protestantských (Schelling). 66. Konservativní hnutí v pravoslavném Rusku od Kateřiny II. do Mikuláše. Pravoslavi ruské a jeho protiva k západu a zejména k Římu. 67. Tento vývoj dán již ve starší době: Rozkol západní a východní církve. Rusko, přejemník Cařihradu, proti muhamedanismu a zároveň proti západním církvím, hlavně proti katolicismu. 68. Východní otázka. Ideje a pokusy o sjednocení církvi. 69. Východní otázka: Novější ideje o sjednocení západu a východu na základě kulturním. Nová filosofie — slavjanofilství — má vésti k jednotě a novému typu kulturnímu. 70. Slavjanofilové a západníci. Předměty slavjanofilských studií. Slavjanofilství, romantism a počátkové realismu v ruské poesii: národnický směr. Západníci. 71. Slavjanofilství a národnost. Vývoj církevní a národnostní idea. Národnostní idea a panslavism dob starších. Moderní idea národnostní. Slavjanofilství, národnost a panslavism. Slavjanofilství (starší) nehovělo politickému panslavismu. Slovanská otázka: Slavjanofilové o otázkách jednotlivých národů slovanských. Otázka polská: polský katolicism a ruské pravoslavi. Polský messianism. Otázka česká: slavjanofilství, messianisté, Palacký a Havlíček. Západníci, národnost a panslavism. 72. Slavjanofilství a filosofie. Na kolik slavjanofilství je konservativní. Filosofie na Rusi. Filosofie francouzská a německá. (Hegelism, Schelling). Kirějevský proti německé filosofii, zejména proti Heglovi. Pokud Kirějevského filosofie je samostatná: jeho filosofie výrazem ethických ideálů pravoslavi. (Kirějevský a Schopenhauer). 73. Souhrnný soud o Kirějevského filosofii dějin. Slavjanofilství základem budoucího náboženského kulturního typu. Slavjanofilství protikatolickou filosofii. Kirějevský a Čaadajev.
